ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3605 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՓԵՏՐՎԱՐ 1884 — Ն. Տ. 19 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԳԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Եռամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 3 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Տարուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ.
երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զեղչ տակարկութիւն կը մնի

ՄԱՐՏ

ԼՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱԶ — ՀԱՆԱՊԱՋՕՐԵԱՅ — 40 ՓԱՐԱԶ

ԳԱՅՄԱՆ

Դուրս գնացած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն՝ Մբռդիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի Կ. Պոլիս Բիզա փաչա եօղուշը, Շարդ Զարչըսը թիւ 37 Մասիսի գրասենեակը։

Ճանաչու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Չապտուած նամակ, յօդուած, եւայլն եւս չեն տրուիր։

Կ. ՊՈԼԻՍ 7 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նախարարաց խորհուրդն երէկ արտասովոր նիստ մ'բրաւ ընդ նախագահութեամբ Մեծ–Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի, և գլխաւորաբար Եգիպտական խնդրով զբաղեցաւ։

Նախարարաց խորհուրդն, իւր շաբաթ աւուր արտասովոր նստին մէջ եւս միմիայն Եգիպտական խնդրով զբաղեցաւ։ Նստէն յետոյ, նոր հրամանքներ ղրկուեցան Լոնտրայի Օսմ. դեսպան Մուզուրիս փաշային։ Մոնթէբոր Օրիանթալ կ'ըսէ թէ լաւ տեղեկութիւն ունեցող ակմբոց մէջ կը խօսուի թէ Կայս. կառավարութիւնն աւելի քան երբէք կը պնդէ իւր սա տեսակէտին վրայ թէ Եգիպտական և Սուտանի խնդրոյն լուծումը բանաւորապէս չկրնար փընտռուիլ հարաւային նահանգաց թողման կամ զանազան մասերու բաժանման մէջ։

Կիրակի օրը Սուաքիմէն եկած մանաւոր հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ բնակիչք սկսած են մեկնիլ Սուաքիմէն և կարմիր ծովու Ասիական եզերաց, մանաւանդ Ճիտէ և Եամբո ապաստանիլ։ Ժողովրդեան փախչելուն գլխաւոր պատճառը՝ պահապան զօրաց անկարգ ընթացքն է եղեր։ Վերջէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հիւպատոսաց խնդրանօք երկու մարտանաւք Սուաքիմէն Գահիրէ մեկնեցան։ Այս մարտանաւուց ժամանումն հաւանականաբար պիտի կասեցնէ գաղթականութիւնը, մանաւանդ եթէ նաւաստիք քաղաքին բարեկարգութեան հսկողութիւնն ստանձնեն։ Սակայն զարմանալի է որ այս հեռագիրը բնաւ չեն խօսիր Օսման Տիկմայի հրոսակներուց վրայ, որք սակայն Սուաքիմի դուռները կը գտնուին։

Անգլիական դեսպան Լորտ Տըֆրին և Իտալական դեսպան Բորթի կոմսն՝ երէկ Բ. Դուռն երթալով՝ տեսակցեցան Մեծ–Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի հետ։

Նոյնպէս Ռուսական դեսպան Պ. Տը Նելիտոֆ և Ամերիկեան ու Սերպական դեսպաններն երէկ տեսակցեցան Արտաքին գործոց Նախարարի խորհրդական Տատեան Յարութիւն էֆէնտիի հետ։

Մոնթէբոր Օրիանթալ կը ծանուցանէ թէ Կիրիտի Ժողովրդեան երեւելիներն՝ ազերսագրեր ուղղելով Բ. Դրան՝ կուսակալ Ֆոտիատէս փաշայի տեղ Սամսոն իշխան Ատսիտէս փաշայի Կիրիտի կուսակալ անուանումը խնդրեր են։

Աւստրիական դեսպան Պ. Բալիչ յառաջիկայ հինգշաբթի օրը մայրաքաղաքս կ'սպասուի Վիէննայէն։

Ոստիկանութեան նախարար Ֆեամիլ պէյ նախընթաց օրը Բերա երթալով, Ղալաթա Սերայի ոստիկանական պաշտօնատան վիճակը քննեց։

Երէկ ծանուցին որ թէ Բերայի ոստիկանապետ Պահրի փաշա, որ քանի մ'օրէ ի վեր բանտարկուած էր ոստիկանական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, շաբաթ երիկուն ազատ թողուած էր։ Այս տնօրինութիւնն եղած է այն օրէնքին զօրութեամբ, որ կ'ըսէ թէ ամբաստանեալ պաշտօնատար մը չկրնար նախ քան դատաստան բանտարկիլ։ Պահրի փաշա Պետական խորհրդոյ առջև պիտի դատուի ի մօտոյ։

Երէկ ծանուցինք թէ, այն արտասովոր ծախուց պատճառաւ, զորս կայսերական կառավարութիւնն հարկադրուած է ընել Հիճազի նահանգը նոր զօրք ղրկելու առթիւ, Բ. Դուռն հրաման ղրկած էր գաւառական իշխանութեանց, որպէս զի արժամապէս դադրեցնեն հաւելներու վճարումն։ Այս տնօրէնութիւն Ռուսիոյ պատերազմական տուգանաց յատկացեալ հասութից կանոնաւորապէս վճարման ուղղապէս ցնաս հասցնելով, Ռուսական դեսպան Պ. տը Նելիտոֆ խնդրած էր Բ. Դռնէն՝ եւ առնուլ այս հրամանն, որ կրնար մեծապէս ցնասել իւր շահուց։ Լքսբրէս կ'իմանայ թէ Բ. Դուռն, Ռուսիոյ կառավարութեան պահանջմանց պատասխանելով, փութացեր է եւ առնուլ իւր որոշումն։

Թարմ լրագրոյն Տնօրէն Պ. Թոմաս Զէնրի անցեալ երկուշաբթի օրը կարճատեւ հիւանդութենէ մը յետոյ մեռեր է Լոնտրայի մէջ։ Նախընթաց ուրբաթ օրը քաղաքողի է եղեր և իւր խմբագրատան մէջ ղրաղեր է։ Պ. Զէնրի կատարեալ արեւելագէտ մ'էր և հինգերին գիտեր արաբերէն լեզուն։ Խրիմեան պատերազմէն առաջ, դիւանագիտական ջերմ բանակցութեանց միջոցին, Թարմ լրագրին Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչն էր։

Ցար տիւ Պոսֆոր կը ծանուցանէ թէ վեհ. Սուլթանը, տեղական ոստիկանութեան անգոհացուցիչ վիճակէն յուզեալ, և իւր ժողովրդեան կեանքն ու ստացուածքն ազդուապէս պաշտպանելու նպատակաւ ոստիկանական մարմնոյն մէջ պէտք եղած բարենորոգումները մուծանելու փափաքանօք, քանի մ'օրէ ի վեր անձամբ կ'ղրաղի եղեր ոստիկանական պաշտօնատան վերակազմութեան վերաբերեալ ծրագրի մը քննութեամբ։

Կայսերական պալատան կարծեցեալ ծածուկ լրտեսաց (խաֆիէ) նկատմամբ վերջին օրերս կայսերական հրամանագիր մ'ելած է, որ հետեւեալ երկու կարեւոր տնօրէնութիւնները կ'ընէ.

1. Ոչ ոք իրաւունք ունի ինքզինք կայսերական պալատան ծածուկ լրտես անուանել կամ այնպէս ձեւանալ։

2. Քաղաքային և զինուորական իշխանութիւնք կը հրաւիրուին ձերբակալել, և անմիջապէս մայրաքաղաքէս արտաքսել այն ամէն անձ որ ինքզինք կայսերական պալատան ծածուկ լրտես կ'անուանէ և կամ այնպէս կը ձեւանայ։

Վերջին օրերս աւելի կամ նուազ մտահոգութիւն պատճառող զրոյցներ պտըտեցան Կիրիտի Ժողովրդեան բռնած ընթացքին վրայ։ Լքսբրէս մինչեւ իսկ ծանոյց թէ Սֆաքիոյ մէջ խռովութիւն ծագած լինելով, կայսերական կառավարութիւնը զինուորական միջոցներ ձեռք առած էր։ Յունական Նէոլոգոս լրագիրն եւս արձագանք եղաւ այս լրոց, որք Անգլիական Տէյլի–Նիւզ լրագրին ուղղեալ հեռագրի մը վրայ հիմնեալ էին։ Սակայն վերջին թղթաբերով եկած Հելլենական լրագիրք բան մը չեն յիշատակեր Սֆաքիոյ կարծեցեալ շարժման վրայ և այս իրողութիւն բացորոշապէս կ'ապացուցանէ թէ Անգլիական լրագրին տուած լուրը բոլորովին անհիմն էր։

Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովոյ փետր. 13ի նստին մէջ, ազատախոհ երեսփոխան Պ. Պրատլօ հրաժարական տուաւ յերեսփոխանութենէ։ Պ. Լապուշէռ խնդրեց որ նոր ընտրութիւն կատարուի Նորթէմբրընի մէջ։ Լորտ Ջըրչիլ առաջարկեց յետաձգել վիճաբանութիւնը։ Այս առաջարկ յետ ջերմ վիճաբանութեան, մերժուեցաւ 145ի դէմ 203 ձայնիւ։ Բառնէլեանք (Իռլանտացի երեսփոխանք) մեծամասնութեան հետ քուէարկեցին։ Նորթէմբրընի մէջ նոր ընտրութեան մը նպաստաւոր առաջարկն յայտնամամ ընդունուեցաւ առանց քուէարկութեան։

Ամենս Հավաս կը հաստատէ թէ Անգլիական կառավարութիւնն որոշած է այժմ Եգիպտոս գտնուող Անգլիական զօրաց մէկ մասը թօքարի օգնութեան ղրկել ընդ հրամանատարութեամբ Կրահամ զօրավարին։ Ըստ այսմ՝ Գահիրէի զօրաց հրամանատար Սթէֆընսը զօրավարին հրաման ղրկուեր է, որպէս զի անմիջապէս երեք վաշտ հետեւակազօր և գունդ մը հեծելազօր պատրաստէ Գահիրէի պահապան զօրքէն։ Ցիշեալ զօրքերը Սուաքիմ պիտի ղրկուին թօքարի օգնութեան երթալու համար, եթէ հնար լինի. ապա թէ ոչ կարմիր ծովու Եգիպտական նաւահանգիստներու պաշտպանութիւնը պիտի ստանձնեն։ Ալէքսանդրիոյ պահապան զօրքն ի հարկին Գահիրէ պիտի ռղուեւ։ Եւ այս պարագային մէջ նաւատորմն ալ Ալէքսանդրիոյ քաղաքը գրաւելու պիտի երթայ։

Ֆրանսական թան լրագիրը կը ծանուցանէ թէ հարաւային Ռուսիոյ Ցոնի նահանգին Ռասթոֆ քաղաքին մէջ մոլեռանդական նոր աղանդ մը յերեւան հանուեր է, որուն հետեւողք մեծ մասամբ կանայք են, որք բարեպաշտական գործ մը կատարել կը կարծեն թմրեցուցիչ դեղերով թունաւորել իրենց տղայքը։ Այս մոլեռանդ կանայք կը կարծեն թէ այս միջոցաւ երկնային արքայութեան պտիտ արժանանայցեն իրենց տղայքն և երկնային կենաց թշուառութիւններէն պիտի ազատեն զանոնք։

Վերջին թղթաբերով եկած Եւրոպական լրագրաց մէջ հետեւեալ հեռագրերը կը տեսնենք.

Գահիրէ 13 փետր. — Զօրավար Կորտոն այսօր Պերպերէն մեկնեցաւ խորհրդում երթալու համար, իւր հետ ունենալով ազդեցիկ ցեղապետներ։ Ցամրաքայլ պիտի յառաջանայ, որպէս զի Նեղոսի երկու ափանց ժողովուրդը տեսնէ։

Լոնտրա 13 փետր. — Թարմ լրագրին Գահիրէէն ստացած տեղեկութիւնները կը հաւաստեն թէ Կորտոն զօրավարը Մէհտիին նամակ մը ղրկեր է, յորում «էմիր Քորտոֆանի» յորջորջեր է զայն։

Լորտերու խորհրդարանին մէջ, արտաքին գործոց նախարար Լորտ Կրանվիլ այս գիշեր բանախօսութիւն մ'ընելով, յայտարարեց թէ խարդում բերդաքաղաքն Եգիպտոսի բանալին է, և թէ հետեւապէս կարեւոր է չթողուլ որ այդ քաղաք Մէհտիին իշխանութեան ներքեւ իյնայ։

Լոնտրա. 14 փետր. — Տէյլի Թէլէկրաֆ կը կարծէ թէ Անգլիա պիտի առաջարկէ քանի մը կէս—անկախ նահանգներու բաժնել Սուտան, ընդ հովանաւորութեամբ Եգիպտական իշխանութեան։ Երէկ իրիկուն Լորտ Պիքոնսֆիլտի կիսարձանին մերկացման առթիւ, Պահպանողականաց կողմէ տրուած կոչունքի մը մէջ, Լորտ Սալիսպըրի յայտարարեց թէ Սինգադի Եգիպտական զօրաց ջարդն՝ Անգլիոյ համար անպատուութիւն մ'է։

Լոնտրա 15 փետր. — Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ, Սըր Ջարլս Տիլք կորտոն զօրավարին կողմէ Անգլիական կառավարութեան ուղղեալ հեռագիր մ'ընթերցաւ, որ նպաստաւոր տեղեկութիւններ կ'ուտար Սուտանի մէջ իւր պաշտօնին յաջողութեան մասին։ Այս գեկուցման վրայ, ժողովը դարձեալ յետաձգեց վիճաբանութիւնը՝ պարսաւանաց առաջարկին վրայ, զոր Սըր Ս. Նորթքոթ ըրած էր ընդդէմ կառավարութեան։

Կառավարութիւնն ի մօտոյ 250 հազար անգլիական ոսկւոյ վարկ մը պիտի խնդրէ Սուտանի ցեղերուն ապըստամբութեան պատճառած ծախսուց համար։ Թոքարի օգնութեան երթալու սահմանեալ զօրաց մեկնումն անհնար կը նկատուի մարտ 2էն առաջ։ Պիրմինկէմի, Լիվըրբուլի և Սոչտէյլի մէջ ժողովրդային գումարումներ եղան և կառավարութեան եգիպտական աշխարհավարութեան անպաստ կարծիքներ արտայայտուեցան։ Լտիմպուրկի մէջ գումարեալ ուրիշ միդինկի մը կառավարութեան նպաստաւոր կարծիք յայտնեց։

Լոնտրա 14 փետր. — Աղատական կուսակցութեան երեսուն անդամք յիշատակագիր մ'ստորագրեցին։ Պ. Կլատսթոն մասնակցեցաւ և պահանջեցին որ գործօն աշխարհավարութեան մը հետեւի Եգիպտոսի մէջ։

Գահիրէէն կը հեռագրեն առթարմդ թէ Եգիպտոսի Անգլիական զօրաց ընդհանուր հրամանատար Իվլին Վուտ զօրավարն արտօնութիւն խնդրեր է Անգլիական զօրաց հետ միացնել Եգիպտական զօրագունդ մը Թոքարի ազատման գործին մասնակցելու համար։ Թարմդի թղթակիցը կը կարծէ թէ բնիկ զօրքերը փորձելու առիթ մը պիտի լինի այս, տեսնելու համար թէ Եգիպտոս երբէք պիտի կրնայ առանձին ապրիլ, թէ ոչ գրաւիչ բանակի մը ապակցութիւնն մշտնջենապէս հարկ պիտի լինի։

Լոնտրա 16 փետր. — Կորտոն զօրավարը վաղը փետր. 17, խարթում պիտի հասնի։ Անգլիոյ զինուորական խորհրդականք կը կարծեն թէ պէտք է Թոքար ղրկուելիք զօրաց մէկ մասը խարդում ղրկել։

Կ'ըսուի թէ Անգլիական չոգենաւ մը, որ Օտէսա պիտի երթար, իւր ճանբան փոխեր է, իւր ստացած մէկ հեռագրին վրայ, և թէ ամենայն արագութեամբ Բոր—Սայիտ ուղեւորեր է։ Այս իրողութիւն նշան մը կը համարուի թէ Անգլիական կառավարութիւնը վերջապէս որոշած է ազդու միջոցներ ձեռք առնուլ յեսս մղելու համար այն հրոսախմբերն, որք այս պահուս վերին Եգիպտոսի կ'սպառնան։

Գահիրէէն փետր. 16 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սուտանի ապստամբք Թոքարի վրայ կը քալեն Անգլիական զօրաց ժամանումէն առաջ դրաւելու համար այդ բերդաքաղաքը։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Գահիրէ 17 փետր.

Եգիպտական փոքրիկ զօրախումբ մը խարվին ընկած Ապէտինի պալատը գնաց Եգիպտական զօրաց ի Սուտան յղման դէմ բողոքելու, եւ ոչ միայն անգլիական սպայից, այլ եւ թէ՛ ցեղի եւ թէ՛ կրոնի կողմէ ուրիշ օտար սպայից եգիպտական ծառայութենէ արտաքսումը խնդրելու համար։ Վուտ զօրավարը ձերբակալել տուաւ այս ցոյցին հեղինակներն։ Այս ցոյց ծանր դէպք մը կը համարուի։

Պէլգրատ 18 փետր.

Նոր նախարարութիւնը կազմուեցաւ։ Պ. Կարաչանին՝ նախարարապետ եւ արտաքին գործոց նախարար անուանեցաւ։

Բեղրսպուրկ 18 փետր.

Բաղմաթիւ անուանական պաշտօններ ջնջուեցան։

Վիէննա 18 փետր.

Ֆրանքօ–Աւստրիական առեւտրական դաշնագիրն, որոյ պայմանաժամը փետր. 28ին կը լրանայ, տարի մ'եւս պիտի երկարաձգի առժամապէս։

Պէրլին 18 փետր.

Փարիզի ռուսական դեսպան Օրլոֆ իշխանը Պերլինի ռուսական դեսպան անուանեցաւ։ Լոնտրայի ռուսական դեսպան Պարոն Մոհրէնհայմ Փարիզի ռուսական դեսպան պիտի անուանի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կաթողիկոսական ընտրութեան ցանձնաժողովն ուրբաթ օրը վերջապէս դումարեցաւ ի Բերա, վսեմ. Սերվիչէն էֆէնտիի տան մէջ, ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր։ Այս նիստ ժամ 8 էն մինչև 12 տեւեց։ Որոշուեցաւ 1866 ի ընտրութեան եղանակին գործադրութիւնը շարունակելով հանդերձ, Էջմիածնայ Սինօդին պաշտօնագրերն, Ցանձնաժողովոյ կողմէ առ Ոնհան տոր[illegible] պատասխան և Ռուսիոյ դեսպանատան հետ տեղի ունեցած բանակցութեանց արդիւնքն Ազգային ժողովոյ յառաջիկայ նստին ներկայել ի տեղեկութիւն երեսփոխանաց։ Ցանձնաժողովոյ այս պատասխանագիրը դովեստիւք կը յիշատակուի իբր ճարտարահիւս գրութիւն մը Գեր. Նար–Պէյ եւ Իզմիրլեան Սրբազանաց գրչէն եղած։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, որ, Մեծ. Լսաեան եղբարց տունը շաբաթ մ'անցուցեալ յետոյ, երկու օր ալ Մեծ. Կիւմիւշկերտան եղբարց տունն հիւր եղած էր, շաբաթ իրիկուն Բերայէն վերադարձաւ իւր խասդիւղի ճգնարանը։

Թէպէտ Եկեղեցական Համագումար ժողովն երէկ ի նիստ հրաւիրեալ էր, սակայն իւր անդամոց մեծ մասին բացակայութեան պատճառաւ չկրցաւ գումարիլ, և ներկայ 10ի չափ անդամք ալ հետզհետէ ցրուեցան, լսելով որ Կիւրիկիոյ Կաթողիկոսական յանձնախումբը դեռ չէր պատրաստած իւր տեղեկագիրը։

Ազգ. Ժողովոյ նախաքննիչ դիւանաց անդամք և Քաղաքական Ժողովը վաղը ժամ 5 ին վերստին պիտի գումարին Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ, վերջնական համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար Ազգ. Ժողովոյ վերջին նստին հանրածանօթ միջադէպին վրայ։ Միանգամայն պիտի լսեն առանձնաշնորհմանց խնդրոյն նկատմամբ առ Բ. Դուռն մատուցեալ վերջին կարեւոր թագրիրին ընթերցումը։

Աւասիկ նոյն թագրիրին պարունակութեան ինն կէտերը.

1. Եկեղեցականաց, իբրև եղեռնագործ, կառավարական դատարանաց առջև դատաստանի ենթարկումն ու բանտարկումը։

2. Կառավարական դատարանաց առջև եկեղեցականաց ի վկայութիւն կոչուիլն, հանդերձ երդմամբ։

3. Առաջնորդաց պաշտօնակութիւնն, առանց Պատրիարքարանի գիտութեանն և հաւանութեան։

4. Ամուսնական խնդրոց նկատմամբ Պատրիարքարանի տուած վճռոց վերաքննութիւնը՝ կառավարական դատարանաց կողմէ։

(Այս չորս կէտերը Պատրիարքական Պերաթին տրամադրութեանց հակառակ են)։

5. Ազգային վարժարանաց անկախութեան մէջ Բ. Դրան կողմէ միջամտութիւն։

6. Ուսումնատարած ընկերութեանց կազմութեան և վաւերացման մասին կառավարական միջամտութիւն։

(Այս երկու կէտերը Սահմանադրութեան հակառակ են)։

7. Եկեղեցական մատենից և ազգ. պատմութեան տպագրութեան մէջ փոփոխութիւնք։

8. Եկեղեցեաց և վարժարանաց շինութեան դէմ ինչ ինչ դժուարութիւնք։

9. Կտակային և ժառանգական խնդրոց մէջ կառավարական միջամտութիւն։

(Այս վերջին երկու կէտերն ալ հակառակ են Բ. Դրան կողմէ Պերաթներով մերթ ընդ մերթ քրիստոնէից չնորհեալ արտօնութեանց)։

Ուսումնական խորհուրդն երէկ ի նիստ հրաւիրուած լինելով Ղալաթիոյ Ազգ. Մատենադարանը, միայն Ատենապետ Մկրտիչ էֆէնտի Մէղպուրեան ներկայ գտնուեցաւ [illegible] դրրսրով զբաղեցաւ.

1. Խասդիւղի ընթերցասիրաց ընկերութիւնն իւր Հիմնական կանոնագրին հակառակ ընթացից մէջ գտնուած և Ուսումն. խորհրդոյ բազմիցս ազդարարութեանց դէմ անսատած լինելով, որոշուեցաւ նորա ընթացքը տեղեկագրել Վարչութեան։

2. Ղալաթիոյ Կիրակնօրեայ վարժարանի աշակերտք իրենց թուքերէն լեզուի դասատուին պաշտօնակութեան դէմ բողոք բարձած լինելով, բացատրութիւն պահանջուեցաւ Թաղ. խորհրդէն։

3. Սերաստիոյ Ֆերէյէթ–եէնիճէ գիւղի բնակիչք իրենց գիւղի վարժարանի ծախքն հայթայթելու համար գանձանակի մը շրջագայման արտօնութիւն խնդրած լինելով, յանձնարարուեցաւ Ցնտես. խորհրդոյ.

4. Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանին համար յառաջագոյն խնդրուած երեք աշակերտաց երկուքն ընտրուած լինելով, որոշուեցաւ երրորդն ընտրել Ազգ. Հիւանդանոցի Որբանոցէն։

5. Միացեալ ընկերութիւնը Սըղերդի Ռընտուան գիւղաքաղաքի վարժարանը վերստին բացած և դասատու ու դասագիրք յղած լինելով, որոշուեցաւ ծանուցանել Ազգ. Առաջնորդին։

Բաց յայսցանէ, զբաղեցաւ նաև Կիլիկիոյ, Երզնկայի, Նիկոմիդիոյ և Ռուսճուգի Ազգ. վարժարանաց և Վանայ Հայոց Ձոր գիւղի Դպրոցասիրաց ընկերութեան վաւերացման գործերով։

Նոյնպէս Ուսումն. խորհրդոյ պակասեալ անդամոց տեղ ընտրելեաց ցուցակ մը պատրաստուեցաւ հետեւեալ էֆէնտիներէն բաղկացեալ, ներկայելու համար յառաջիկայ նստին, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ երկուշաբթի օրը։

Պ. Թորգոմեան, Ց. Ոսկան, Ց. Թիւլեան, Մ. Ջերազ, Գ. Զաքարեան, Ս. Տամատեան, Ց. Արշակունի, Մ. Մելիքեան, Բ. Քէչեան և Ե. Տէմիրճիպաշեան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

—=—

Սուտանի խնդրոյն նկատմամբ Պ. կլատսդոնի նախարարութեան ընթացքին դէմ Պահպանողական կուսակցութեան առաջարկած պարսաւանաց քուէին վրայ վիճաբանութիւնը կ'երկարի Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ։ Բնական հետաքրքրութիւն մը կը տիրէ ամեն կողմ՝ դիտնալու համար թէ Անգլիական աղդին ներկայացուցչաց մեծամասնութիւնն ինչ կը խորհի վերջ. թագուհւոյն կառավարութեան եգիպտական քաղաքականութեան վրայ։ Ճշմարիտ է թէ Լորտ Սալիսպըրի Լորտերու ժողովոյն էջմէ մեծամասնութիւն վաստկեցաւ իւր առաջարկութեան համար, որով կը պարսաւէ նախարարութեան եգիպտական աշխարհավարութիւնն իբր վարանոտ և փոփոխական։ Բայց ո՛չ ոք հոդ կ'ընէ՝ Անգլիոյ հոդեւոր և մարմնաւոր Լորտերուն հանրային իրաց նկատմամբ արտայայտած կարծեաց համար։ Լորտերուն ժողովը ո՛չ թէ Անգլիական աղդը կը ներկայացնէ, այլ անոր մէկ դասը միայն, աղնուական դասն, այն ալ ո՛չ ընտրական իրաւամբ։ Լորտերու ժողովը, ստուար մեծամասնութեամբ Պահպանողական և գրեթէ յետադէմ մարմին մը, դեռ թոյլ տուութիւն կը դտնէ մերժելու կամ յետաձգելու ժողովրդային բաղձանաց համապատասխանող օրինաց և անօրինութեանց ծրագրերը. բայց մերթ ընդ մերթ խորհրդարանին այդ «բարձրագոյն» ժողովը այնչափ ծայրայեղութեան կը տանի իւր այս իշխանութեան կիրառութիւնն, որ անգլիական ժողովուրդը կը սկսի դժգոհիլ, և օր մը կրնայ Լորտերուն ձեռքէն բոլորովին ետ առնուլ իրենց այդ իշխանութիւնն։ Այսպիսի ժողովոյ մը քուէն չկրնար ուրեմն նախարարական փոփոխում յառաջ բերել, քանի որ նախարարութիւնք կը կազմուին, ըստ մեխամասնութեան Երեսփոխանական ներկայացուցիչ ժողովոյն, և ո՛չ Լորտերու ժառանգական ժողովոյն։ Ցայտնի է սակայն թէ Երեսփոխանաց ժողովոյ մը քուէն տարբեր արդիւնք կ'ունենայ, որովհետեւ նաժարարութիւն մը, որոյ նկատմամբ անվստահութիւն կը յայտնէ Երեսփոխանական մեծամասնութիւն մը, պարտի կա՛մ հրաժարիլ և կա՛մ Երեսփոխանաց ժողովը լուծելով նոր ընտրութեանց հրաւէր կարդալ, այսինքն ուղղակի ժողովրդեան դատողութեան կոչում ընել։ Եթէ ժողովուրդն ինք վստահութիւն ունի նախարարութեան աշխարհավարութեան վրայ, իրեն Երեսփոխան կ'ընտրէ նախարարութեան նպաստաւոր ընտրելիներ, իսկ եթէ ժողովուրդն ալ դժգոհ է նախարարութեան ընթացքէն, կ'ընտրէ նախարարութեան հակառակ ընտրելիներ, և այսպէս նորակազմ Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ ալ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը մեծամասնութիւն կազմելով, նախարարութիւնն անկարող կը դիտի գործել, և կը պարտաւորի հրաժարիլ, խոնարհելով Ազդին կամաց այս նոր և վերջնական արտայայտութեան առջև։

Արդ, սպասելով Երեսփոխանաց ժողովոյ վիճաբանութեան արդեանց, ի դէպ կը համարինք ընթերցողաց ներկայել՝ խնդրոյն Թուրքիոյ վերաբերեալ մէկ կէտին նկատմամբ մայրաքաղաքիս անդլոյ-օսմանեան Աշխէրաչէ լրագրին քանի մը խորհրդածութիւնները։ Կ. Պոլսոյ մէջ համոզում կայ թէ անդլիական արդի նախարարութիւնն այնչափ բարեկամ չէ Թուրքիոյ որչափ պահպանողական նախարարութիւն մը կրնայ լինել։ Ըստ մեր կարծեաց, կ'ըսէ Աշխէրաչէ, բոլորովին սխալ է այս կարծիք։ Պ. Կլատսդոնի համար չկրնար ըսուիլ թէ թշնամի է Թուրքիոյ շահերուն։ «Տարակոյս չկայ թէ ազատական նախարարապետը Թուրքիոյ շահերն առանց վարանման կրնայ զոհել Անգլիոյ բարոյն, բայց եթէ չզոհէ՝ ծանր սխալ մը գործած կը լինի, որովհետև իբրև անդլիացի նախարար՝ իւր առաջին պարտքն է ընել ինչ որ բուն իսկ իւր հայրենեաց շահը կը պահանջէ։ Օսմանեան Մեժ-ելպարքոս մը Թուրքիայէն առաջ Անդլիոյ վրայ չխորհիր, ո՛չ ալ անդլիական նախարար մը կրնայ Թուրքիոյ շահերն ուսումնասիրել և հոդածութեան առարկայ ընել Անդլիոյ շահերէն առաջ։» — «Միւս կողմէ, կը յարէ նոյն թերթը, «պատճառ չենք տեսներ ենթադրելու թէ Պ. Կլատսդոն որ և է նկատմամբ անհնար համարի թէ Անդլիա և Թուրքիա լաւագոյն բարեկամներ և մինչև իսկ դաշնակիցներ կարենան լինել իրարու հետ։ Ընդհակառակն, Պ. Կլատսդոն փափաքող է Թուրքիոյ հետ կատարեալ համաձայնութեան մը գոյացման, որպէս երեւան կուգայ Լորտ Տըֆրինի բռնած ընթացքէն, որ աստ ի Կ. Պոլիս կը դտնուի՝ իւր կառավարութեան աշխարհավարութիւնն ի գործ դնելու։ Այն դիրք զոր դեսպանը կը վայելէ համոզէ փաստ մ'է թէ իւր պաշտօն հաճելի բնութիւն մը ունի, և իրաւունք ունինք յուսալու թէ երկու Պետութիւններն համաձայնութեամբ պիտի գործեն երկուքին համար ալ շահ և կարեւորութիւն ընծայող ամեն խնդրոց մէջ։ Ինչո՞ւ համար Բ. Դրան նկատմամբ Աղատականներէն աւելի Պահպանողականներէն կը սպասենք համակիր ընթացք մը։ Պահպանողականք իշխանութեան վրայ էին այն բոլոր տաղնապին ժամանակ, որ 1875 ին սկսելով, տեւեց մինչև 1878, և չենք յիշեր թէ դոնէ մէկ անդամ օգնած լինին Թուրքիոյ։ Ընդհակառակն, Լորտ Պիքոնսֆիլտի կառավարութիւնն Աստրիոյ և Ռուսիոյ հետ միջամտեց Սերպիան ազատելու, և այսպէս այդ վատ հպատակ իշխանապետութեան համար ժամանակ վաստկեցաւ, որպէս զի իւր ոյժերն ամփոփելով մեծագոյն վատութիւն մ'ի գործ դնէր յետոյ։ Լորտ Սալիսպըրի, Կ. Պոլսոյ Դեսպանաժողովոյ միջոցին, յայտնապէս զօրավար Իգնաթիէֆի ձեռքը կը դտնուէր։ Սէնդ-Ջէյմսի դահլիճն (անդլիական նախարարութիւնը) Ռուսիոյ դէմ Թուրքիոյ օգնելու անորոշ խոստումներ տուած էր, զորս ապատուրացաւ, և ի վերջոյ «պատուաւոր խաղաղութիւն» կնքող (անդլիական) նախարարութիւնն իւր գլխաւոր անդամներն յղեց ի Պերլին Շուվալոֆին խաղալիկ լինելու, և իրենց ստորադրութիւնները դնելու այն դաշնագրին ներքև, որ կը վաւերացներ Պաթումի և Կարսի Ռուսական տիրապետութիւնը։ Մի թէ այսպիսի բարեկամներ նախընտրելի՞ են այնպիսի մարդերէ, որք կ'ըսեն ինչ որ կը խորհին, եւ կը խորհին ինչ որ կ'ըսեն, որք բան մ'ըսելով ուրիշ բան հասկցնել չեն ուզեր, և չեն տար այնպիսի յոյսեր որք իրականութիւն դտնելիք չունին։ Կը հասկնանք թէ Անդլիացի Պահպանողականք փափաքին իշխանութեան վրայ տեսնել զլորտ Սալիսպըրի և զՍըր Սթաֆֆորտ Նորթքոտ, բայց չենք կրնար ըմբռնել թէ ինչպէս մարդ մը, զուտ Օսմանեան տեսակէտով մը, կրնայ հաղորդ լինել այս բաղձանաց։

«Բայց ճշմարտութիւնն այս է թէ Թուրքիա Պահպանողականներու և Ազատականներու վրայ ո՛րչափ քիչ մտածէ՝ ա՛յնչափ աղէկ կ'ընէ։ Հասարակ և ընդհանուր շահերն են որ Պետութիւններն իրարու հետ դաշնակից կ'ընեն, ո՛չ թէ այս կամ այն նախարարին մասնաւոր հակամիտութիւններն։ Եթէ Անդլիոյ շահը պահանջէ Բ. Դրան հետ համաձայն ընթանալ՝ արդարեւ համաձայն կ'ընթանայ թէ՛ Թորիներու (ծայրայեղ Պահպանողականներու) և թէ՛ Արմատականներու (ծայրայեղ Ազատականներու) իշխանութեան ներքեւ։ Միանդամայն պէտք չէ բնաւ մոռնալ թէ այս երկու տոկուսակցութիւնք ո՛րչափ խստութեամբ քննադատեն և պարսաւեն իրարու քաղաքականութիւն, մի և նոյն արտաքին աշխարհավարութեան հիմնագրոյն կը հետեւին, սա գերադանց պատճառաւ թէ ժողովուրդն է որ կը դնէ զայդ հիմնագիր։ Այն մասնաւոր խնդրոյ վրայ թէ արդեօք շահաւոր չլինի՞ր որ Թուրքիա և Անդլիա կատարեալ համաձայնութիւն մը գոյացնեն Եգիպտական տաղնապալի խնդրոյն նկատմամբ, այդ մասին շատ անգամներ դրուած և խօսուած է, մինչդեռ այս քանի մը տողերը գրելով մեր միակ նպատակն է ջրել այն թիւր կարծիքը թէ, եթէ Պահպանողականք իշխանութեան անցնին, այս փոփոխում ի հարկէ նպաստաւոր կը լինի Թուրքիոյ քաղաքականութեան»։

Աշխէրաչէի այս դիտողութիւնները գրուած են անդլիական աշխարհավարութեան և խորհրդարանական սովորութեանց կատարեալ հասկցողութեամբ մը։ Արդարեւ, Անդլիոյ մէջ այս կամ այն մասնաւոր կուսակցութեան գլխոց անձնական միտումներէն վեր հանրային կարծիք մը, ժողովրդային դերիշխանութիւն մը կայ, որ ուղղութիւն կուտայ Բրիտանական նախարարութիւններու, որք ուզեն թէ չուզեն՝ պէտք է հետեւին այդ ուղղութեան, ապա թէ ոչ՝ կ'ինան։ Ո՞չ ապաքէն այսօր իսկ մեր աչաց առջեւ են այս սահմանադրական գործողութեան օրինակներն։ Անդլիական ազատական նախարարութիւն մը, միջամտութեան սկզբան բոլորովին հակառակ, կը պարտաւորի հետզհետէ առաւել շեշտել անդլիական միջամտութիւնն յեգիպտոս, այն պարզ պատճառաւ թէ ժողովրդային կարծիքը զայն կը մղէ այնպէս ընելու։

Աշխէրաչէի դիտողութիւնները գրուած են նաեւ այն նախատեսութեամբ թէ նախարարական փոփոխում մը յառաջ կրնայ գալ Անդլիոյ մէջ։ Բայց ընդհանրապէս, հաւանական չհամարուիր այդպիսի փոփոխում մը, որովհետեւ Ազատականք իրը 100 քուէի մեծամասնութիւն ունին միշտ Պահպանողականաց վրայ։ Ներկայ Եգիպտական խնդրոյն մէջ, Ազատականաց մէկ մասն, և մանաւանդ Իռլանտացի երեսփոխանք խմբովին, կրնան՝ Պահպանողականաց հետ ի միասին քուէարկելով՝ պարսաւել նախարարութեան թոյլ և վարանոտ ընթացքը, բայց չկարծուիր թէ այսպէս 100 քուէի մեծամասնութիւնը միանդամայն ընդդիմադիր կուսակցութեան կողմն անցնի։ Նախարարութիւնն, եթէ փոքր մեծամասնութիւն մ'իսկ շահի, կարող է շարունակել իւր պաշտօնն, և շատ հաւանական է որ քուէարկութեան արդիւնքը ցոյց տայ թէ այս մասնաւոր խնդրոյ կրայ սալարարական մեծամասնութիւնն նուազած է, այլ չէ անհետացած բոլորովին։ Բաց ասի, եթէ Պ. Կլատսդոնի նախարարութիւնը պարտաւորի հրաժարիլ, Պահպանողականք անոր տեղը բռնելու կարող դիրքի մէջ չեն, և այս ալ մասնաւոր արդելք մ'է։ Բայց հարկ չկայ մանրամասն ենթադրութիւններու, քանի որ այսօր կամ վաղը հարկաւ պիտի իմանանք քուէարկութեան վերջնական արդիւնքը։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն առ Քորէսբոնտանս Բոլիթիք թէ Պոլսոյ Պուլղարական գործակատարը Բ. Դրան նոր ծանուցագիր մը մատուցեր է, որ Թրնովայի Սահմանադրութեան վերահաստատութենէն ի վեր Բ. Դրան նկատմամբ Պուլղարական կառավարութեան բռնած դիրքը կը ճշդէ։ Այս ծանուցագիր կը թուէ այն ջնջեալները, զորս Պուլղարիա ըրած է իւր դաւառաց մէջ աւազակութիւնը զսպելու և Պուլղարիա բնակեալ Իսլամաց գաղթականութիւնն արգիլելու համար, և կը խնդրէ որ դիւանագիտական թղթակցութիւնը ֆրանսերէն լինի և ուղղակի Օսմ. արտաքին գործոց նախարարութեան և Պուլղարական գործակատարութեան միջեւ փոխանակուի. նմանապէս անցագրոց խնդրոյն կարգադրումը կը պահանջէ և կը վերջացնէ կրկնելով այն հաչտարար զդացումները, զորս Սոֆիայի կառավարութիւնը կը տածէ Բ. Դրան նկատմամբ։

Սուաքիմէն փետր. 12 թուով կը հեռագրեն Ռիւթերի գործակալութեան թէ Սինքադի հրամանատար Թէվֆիզ փաշա բերդերն օդն հաներ, թնդանօթները դամեր և յետոյ փորձ փորձեր է փետր. 11ին դուրս յարձակում մ'ընել իւր բոլոր պահապան զօրքով, որք 600 հոգիէ կը բաղկանային, և որոց ամենքն ալ ջարդուեր են։ Ապստամբք դրաւեր են զՍինքադ։

Անդլիական Սթանտարտ լրագիրը Սուաքիմէն հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Սինքադ ապստամբաց ձեռքն ինկած է. պահապան զօրքը դուրս յարձակում մ'ըրեր և երկար ատեն թշնամւոյն յարձակումներն յետս մղեր է, բայց ի վերջոյ յաղթուեր և ոչնչացեր է, ի բաց առեալ մի քանի զինուորներ, որք դերի ինկեր են։ Կանանց և տղայոց վիճակն յայտնի չէ։

Անդլիական Տէյլի Նիւզ լրագրին Սուաքիմի թղթակիցը՝ Օսման Տիկմայի բանակեցողն նոր հասած լրտեսը կը բերէ՝ Հ. կը պատմէ թէ Հատանտովաք, որք այս ապստամբ ցեղապետին հետեւող ցեղերէն մին են, վերջին ծայր վայրագ են։ Լրտեսը կը պատմէ թէ մեռեալի մը կտրած ձեռքն իրեն ցոյց տալով հարցուցեր են թէ Եւրոպացի՞ թէ Թուրքի մը ձեռքն էր, ըսելով թէ մեռեալը շատ ոսկի ունէր իւր գրպանին մէջ։ Բաց ասի, ըսեր են թէ երբէք չեն վախնար Եգիպտական կառավարութենէն։ «Մէկհատին է որ զմեզ յապըստամբութիւն մղեց, մեզ պատմելով Հէքս փաշայի և ուրիշ Եգիպտացի զօրավարաց վրայ տարած յաղթութիւններն, և մեք իւր խորհրդին հետեւեցանք, որովհետև թնդանօթներէ վախ չունինք։ Եթէ սպաննուինք, Մէհտին մեզ պիտի բանայ արքայութեան դռները, մինչդեռ եթէ չուզէինք հնազանդիլ, զմեզ պիտի սպաններ և ուղղակի դժոխք պիտի ղրկէր։»

Լրտեսը կը հաւատէ թէ Օսման Տիկմա ամեն օր իւր զօրքերը կը հաւաքէ և Մէհտիէն եկած նամակներ կը կարդայ, որք անոնց քաջասրտութիւնը կը դրդռեն մինչեւ ի վայրագ կատաղութիւն։

Անդլիական Սթանտարտ լրագիրը Սուաքիմէն հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Սինքադ ապստամբաց ձեռքն ինկած է. պահապան զօրքը դուրս յարձակում մ'ըրեր և երկար ատեն թշնամւոյն յարձակումներն յետս մղեր է, բայց ի վերջոյ յաղթուեր և ոչնչացեր է, ի բաց առեալ մի քանի զինուորներ, որք դերի ինկեր են։ Կանանց և տղայոց վիճակն յայտնի չէ։

Անդլիական Տէյլի Նիւզ լրագրին Սուաքիմի թղթակիցը՝ Օսման Տիկմայի բանակեցողն նոր հասած լրտեսը կը բերէ՝ Հ. կը պատմէ թէ Հատանտովաք, որք այս ապստամբ ցեղապետին հետեւող ցեղերէն մին են, վերջին ծայր վայրագ են։ Լրտեսը կը պատմէ թէ մեռեալի մը կտրած ձեռքն իրեն ցոյց տալով հարցուցեր են թէ Եւրոպացի՞ թէ Թուրքի մը ձեռքն էր, ըսելով թէ մեռեալը շատ ոսկի ունէր իւր գրպանին մէջ։ Բաց ասի, ըսեր են թէ երբէք չեն վախնար Եգիպտական կառավարութենէն։ «Մէհտին է որ զմեզ յապըստամբութիւն մղեց, մեզ պատմելով Հէքս փաշայի և ուրիշ Եգիպտացի զօրավարաց վրայ տարած յաղթութիւններն, և մեք իւր խորհրդին հետեւեցանք, որովհետև թնդանօթներէ վախ չունինք։ Եթէ սպաննուինք, Մէհտին մեզ պիտի բանայ արքայութեան դռները, մինչդեռ եթէ չուզէինք հնազանդիլ, զմեզ պիտի սպաններ և ուղղակի դժոխք պիտի ղրկէր։»

Լրտեսը կը հաւատէ թէ Օսման Տիկմա ամեն օր իւր զօրքերը կը հաւաքէ և Մէհտիէն եկած նամակներ կը կարդայ, որք անոնց քաջասրտութիւնը կը դրդռեն մինչեւ ի վայրագ կատաղութիւն։

Անդլիական Սթանտարտ լրագիրն հետեւեալ դէպքը կը պատմէ, որ գաղափար մը կուտայ Սուաքիմը պաշարող ապստամբաց ոգւոյն վրայ։

«Պէյքըր փաշայի բանակեցողն պահակները 17 տարեկան երիտասարդ լրտես մը յերուսաղեմէն, որ բանակեցողն մօտ ալաղին մէջ պառկած էր և իսկոյն վրան յարձակեցան։ Երիտասարդը՝ Խէպտ պահակաց սուիններէն սպառնացեալ՝ դիմադրեց և նիզակի հարուածով մը վիրաւորեց պահպաց երկուքը, բոլորովին զինեալ վազելէ յառաջ։ Դրեթէ կիսամեռ՝ վրանի մը տակ փոխադրուեցաւ, ուր հարցաքննութեան ատեն հաստատեց թէ Օսման Տիկմայի զօրքին 8 հազարամէջեր հեռի էին, և 7-8000 հոգիէ կը բաղկանային, և թէ ինքն բանակեցողն մօտ եկած էր ոչ միայն Պէյքը փաշային զօրաց թուական կարեւորութեան վրայ տեղեկութիւններ առնելու համար, այլ նաեւ իւր հօր վրէժը լուծելու, որ նախընթաց օրն սպաննուած էր։ Յետոյ, երբ ոգեսպառ լինելով ալ եւս չէ կրցեր խօսիլ, հարցուցեր են թէ զօրացուցիչ դեղ մը չէր փափաքեր։ «Թող տուէք ինձ, պատասխաներ է, եգիպտացի մը սպաննել՝ մեռնելէ առաջ։»

Վերջին օրերս մեղաւոր մը՝ ըմպանիոյ Սալամանքա քաղաքին Մայր եկեղեցւոյն ապաշխարութեան բեմին առջեւ երթալով, կըսէ թէ 3,000 րէալ գողցած է Վալատոլիտի բնակչաց մէկէն, և այս գումարը խոստովանահօր կը յանձնէ. որպէս զի տիրոջը վերադարձնէ։ Քահանայն մեծ ուրախութեամբ կ'ընդունի այս կանոնական պաշտօնն, առանց հարցնելու թէ ո՞վ էր այս պատուարժան ապաշխարհողն, և կը փութայ գոցունող մարդուն իմաց տալ։ Բայց, դա՜ռն յուսախաբութիւն. յանձնուած 3,000 րէալները կեղծ էին, և խոստովանահայրը կը պարտաւորի իւր քսակէն վճարել 3,000 րէալ ողջ դրամ։ Արդեօք խեղճ երեցն ո՞րքան զղջաց իւր քահանայական արհեստին վրայ։

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ

(80)

ԷՖԹՈՐ ՄԱԼՈՑ

—o—

ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

—=—

ՄԱՄՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

6.

ԱԶԱՏՈՒՄ

Վայրկեան մ'սպասելէ յետոյ, խորին ցնցիւն մ'ըզգացին իրենց սրտին մէջ. տկար, բայց արագ և կանոնաւոր հարուածներ պատասխան ստացած էին իրենց հարուածներուն։

— Նորէն զարկէք, ըսաւ ճարտարապետը, բայց աւելի անջատ կերպիւ, որպէս զի ապահովապէս հասկնանք թէ ձեր հարուածներուն արձագանգները չեն ձեր լսածները։

Ծակիչները զարկին, և իսկոյն նոյն կանոնաւոր հարուածները վերստին պատասխանեցին իրենց։

Ոչ եւս կարելի էր երկբայիլ. ողջ մարդիկ կային, և կրնային ազատիլ։

Այս լուր կայծակի արագութեամբ քաղաքին մէջ տարածուելով, ժողովուրդը թռիւյեր դիմեց, աւելի մեծ բազմութեամբ, և թերեւս իսկ արկածին պատահած օրէն աւելի սրտայուզեալ։ Հանքին մէջ մնացեալ գործաւորաց սգազգեաց կանայքն, որդիքն, և ազգականները հոն հասան դողալով, յուսալից։

Ո՞րչափ էին ողջ մնացողները. թերեւս բազմաթիւ։ Զերբինն անշուշտ, իմինս հաւաստեալ։

Կ'ուզէին համբուրել ճարտարապետը։

Բայց նա անզգած ուրախութեան դէմ ինչպէս որ անզգած մնացած էր երկբայութեանց և հեգնութեանց դէմ, միմիայն ազատման գործն յառաջ տանիլ կը խորհէր. և բազմութիւնը հեռացնելու համար պահականոցէն զինուորներ կը խնդրէր, որպէս զի ներքնուզոյն շրջակայները պահպանէին և աշխատութեան աղատութիւնը պաշտպանէին։

Գետնին տակէն լսուած ձայներն այնչափ տկար էին, որ անհնար էր ճշդիւ որոշել թէ ո՛ր կողմէ կուգային։ Բայց այսչափը կրցած էր հասկցուիլ թէ ողողումէն փախած գործաւորները հին գործավայրի ներքնուզոյն երեք զառիվեր խորշերէն միոյն մէջ ապաստանած էին։ Ուստի բացուած ծակն ոչ թէ ուղղապէս բանտարկելոց դտնուած տեղը պիտի տանէր, այլ դէպ ի երեք զառիվերները։ Երբոր աւելի յառաջ երթային և վարէն եկած ձայներն աւելի որոշապէս լսուէին, այն ժամանակ լաւագոյն ուղղութիւնը պիտի բռնէին։

Աշխատութիւնն առաջուանէն աւելի եռանդով շարունակուիլ սկսաւ. շրջակայ հանքային ընկերութիւնք իրենց ամենէն ճարտար գործաւորները ղրկեցին։

Վար իջնելու ճանբուն բացումէն ծագած յոյսերուն վրայ կ'աւելնար նաեւ ներքնուզիէն վար իջնելու յոյսը, վասն զի հորին մէջի ջուրն ալ կը նուազէր։

Երբոր մեր զառիվերի խորշին մէջ լսեցինք ճարտարապետին զարկած կոչումը, նոյն տպաւորութիւնն զդացինք ինչ որ զդացած էինք երբոր լոգարաններուն հորերուն մէջ իջնելու ձայները լսած էինք։

— Ազատեցա՞նք։

Ուրախութեան աղաղակ մ'արձակուեցաւ ամենուս բերանէն, և առանց խորհելու կարծեցինք թէ մեր քով հասնելու վրայ էին։

Յետոյ, ինչպէս ջուրը պարպող լոգարաններուն առթիւ, նոյնպէս և այս անգամ դարձեալ սրտաբեկութիւնն յաջորդեց յուսոյ։

Սկսող հարուածներուն ձայնը կը ծանուցանէր թէ աշխատողք տակաւին շատ հեռի էին մեզնէ. թերեւս քսան կամ երեսուն մէթր։ Ո՞րչափ ժամանակ պէտք էր այդ կոյտը ծակելու։ Մեր հաշիւները չէին կրնար համաձայնիլ. ամիս մը, շաբաթ մը, վեց օր։ Ի՞նչպէս կրնայինք սպասել ամիս մը, շաբաթ մը, վեց օր։ Մեզնէ ո՞վ պիտի կրնար ողջ մնալ մինչև վեց օր։ Արդէն քանի՞ օր ապրած էինք առանց բան մ'ուտելու։

Միայն վարժապետը վստահութեամբ կը խօսէր տակաւին. բայց վերջապէս անոր վրայ ալ վհատութիւնը տիրել կ'սկսէր. և անոր քաջասրտութիւնը կը տկարացնէր։

Ուղածնուս չափ ջուր կրնայինք խմել, բայց ուտելիք չկար, և նօթութիւնն այն աստիճան բռնացած էր մեր վրայ, որ փտած փայտը ջուրի մէջ փշրելով ուտելու փորձ ըրինք։

Քառորի, որ մեր մէջ ամենէն աւելի սովատանջն էր, իւր մնացած միւս կոշիկը կտրտելով, շարունակ անոր կաշին կը ծամէր։

Մտածելով թէ նօթութիւնը մինչեւ ուր կրնար հասցնել իմ ընկերներս, կը խոստովանիմ որ սիրտս վախ մտաւ, որ իմ միւս երկիւղներուս վրայ աւելնալով՝ զիս տագնապեցնել սկսաւ։ Վիթալիս շատ անդամ նաւաբեկութեանց պատմութիւններ կ'ընէր ինձ, վասն զի ծովու վրայ երկար ուղեւորութիւններ ըրած էր, դոնէ որչափ ցամաքի վրայ, և այն պատմութեանց մէջ, դէպք մը կար, որ նօթութիւնը մեզ տանջելէն ի վեր՝ անդադար միտքս կուգար. նաւաբեկութեան հանդիպող նաւաստիներ, ամայի կղզեակ մը իյնալով, ուր բնաւ ուտելիք չէր դտնուեր, իրենց հետ դտնուող աչկերտը սպաններ ու կերեր էին։ Երբոր ընկերներուս նօթի ենք պօռալը կը լսէի, կը հարցնէի ես ինձ, թէ արդեօք նոյն վիճակն ինձ ալ վերապահուած չէ՞ր, և թէ մեր ածխոյ կղզեակին վրայ ես ալ չպիտի՞ սպաննուէի ուտուելու համար։ Վստահ էի որ վարժապետն ու Գասպար հօրեղբայր զիս կը պաշտպանէին, բայց Բաժէ, Պէռկունու և Քառորի, մանաւանդ վերջինն իւր խոշոր ճերմակ ակռայներով, զորս իւր կոշիկին կտորներուն վրայ կը սրէր, բնաւ վստահութիւն չէին ազդեր ինձ։

Այս երկիւղներս անշուշտ անտեղի էին. բայց մեր դտնուած վիճակին մէջ, խոհական և պաղ արիւն խելքը չէր որ կ'իշխէր մեր մտաց ու երեւակայութեան։

Մեր սարսափն աւելցնող բաներէն մին ալ, լուսոյ բացակայութիւնն էր։ Մեր լապտերներուն իւղն հատ. ըզհետէ սպառելով՝ մարած էին. և երբոր երկու լապտեր միայն մնացած էին, վարժապետն որոշեր էր այնպիսի պարագայներու մէջ միայն վառել, ուր լուսոյ պէտքն անհրաժեշտ լինէր։ Ուստի մեր բոլոր ժամանակը մութի մէջ կ'անցուն էինք։

Ոչ միայն տխրաւիթ էր այս, այլ և վտանգաւոր, վասն զի, եթէ ձախող շարժումմ մ'ընէինք, կրնայինք ջուրն իյնալ։

Քոմբէռուի ջրամբն լինելէն ի վեր, մէն մի նստարանի վրայ երեքական հոգի մնացած էինք, և ասով քիչ մ'աւելի տեղ ունէինք։ Գասպար հօրեղբայր մէկ անկիւնը նստած էր, վարժապետը միւս անկիւնն, ես ալ անոնց մէջ տեղը։

Անգամ մը քունս կէս մը տարած լինելով, դարմանօք լսեցի որ վարժապետը ցած ձայնիւ կը խօսէր կարծես թէ երազելով։

Արթնցայ և մտիկ ըրի։

— Ամպեր կան, կ'ըսէր. ամպերը գեղեցիկ բաներ են։ Մարդիկ կան որ չեն սիրեր ամպերը. ես կը սիրեմ։ Հով ալ պիտի ունենանք. աւելի լաւ. հովն ալ կը սիրեմ։

Երա՞զ կը տեսնէր։ Թեւը թոթվեցի, բայց նա՛ չարունակեց.

— Եթէ հաճիք վեց կամ ութ հաւկիթով ձուազեղ մը եփել ինձ. ոչ, տասներկու հաւկիթ դրէք, վերադարձիս կ'ուտեմ։

— Կը լսե՞ք, Գասպար հօրեղբայր։

— Այո՛, կ'երազէ։

— Բայց ոչ, արթուն է։

(Շարունակելի)

ՈՉՆՉԱԿԱՆՔ

Քրիստոս Բէօրլ (Զայն Ժողովրդեան) անուն Թերթը Ռուսիոյ սահմանագլխէն հետեւեալ հեռագիրը կ'ստանայ, Ժանուցանող թէ Ալէքսանդր Գ. կայսեր կենացդեմ դաւադրութեան նոր փորձ մը եղած է։

«Ալասիկ իրողութիւն մը, զոր Անիչքոֆի պալատան սպասաւորներուն մէկէն կ'իմանամ և որ երեկ պատահեր է։ Կայսերական խոհանոցին համար նպար բերուցած կառք մը կը հասնի պալատան առջեւ. վաճառականն և իւր կառապանը ժանթ լինելով կրնային ազատորէն ներս մտնել։ Կառքը բակին մէջ կանգ կառնու, և իրենք պալատան մատակարարին դրասենեակը կ'երթան՝ իմաց տալու համար թէ ապրպրուած նպարներն եկած էին։ Դիպուածով, պալատին սպասաւորներէն մին բակին մէջ կառքին քովէն կ'անցնի և կառքէն դուրս ելնող բարակ ծուխ մը իւր ուշադրութիւնը կը դրաւէ, կը մօտենայ և վառած պատրոյգ մը տեսնելով՝ կը փրցունէ և կը մարէ։ Թուղարկութիւն մ'ընելով՝ կառքին մէջ երբ 39 լիպրա ուժանակ (տինամիթ) կը գտնուի, որ թիթեղեայ տուփի մը մէջ փակուած էր։ Եթէ պայթուցիկ տեղի ունենար, Անիչքոֆի պալատն իւր փլատակաց ներքեւ պիտի թաղէր Զարն և իւր ընտանիքը։ Վաճառականն ու կառապանը կը ձերբակալուին, և ի հարցաքննութեան կը յայտնեն թէ՝ չէին գիտեր ի՞նչպէս իրենց կառքին մէջ դրուած էր ուժանակը։»

Ցրանսական Սոլէյլ լրագրին Բէզրսպուրկի թղթակիցն ալ կը գրէ. «Սարսափ կը տիրէ Անիչքոֆի պալատան մէջ. ընդհանուր կարծիք կայ թէ տագնապի մը մօտ կը գտնուինք, և թէ մեծ հարուած մը մտալուտ է։»

Թայմզ լրագրոյ Բեզրսպուրկի թղթակիցն ալ նմանօրինակ երկիւղներ կը յայտնէ, յարելով թէ՝ ով որ կայսերական պալատան բոլորտիքը նայի կամ կանգ առնու, անմիջապէս կասկածներ կը հրաւիրէ իւր վրայ և կը ձերբակալուի։

Բեզրսպուրկէն փետր. 13 թուով կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը Սուտէյքին գնդապետին սպանութեան նկատմամբ նոր ձերբակալութիւններ ըրեր է։ Իտալացի գործաւոր մը ձերբակալուեր է։ Հաստատուեր է թէ սա անցեալ աշուն երկաթեայ ձող մը գնած էր նման այն ձողին, զոր մարդասպանք գործածած էին Սուտէյքին գնդապետը և իւր եղբօրորդին սպանելու համար։ Ոստիկանութիւնն իմացաւ թէ յեղափոխական նոր մասնախումբ մը կազմուած էր, որ հետեւեալ տիպրոսը կը կրէր. «Աշխատութեան ազատագրութեան համար յեղափոխական ընկերային կուսակցութեան մասնախումբ։»

ԵԳԻՊՏԱԲՆԱԿ ԱԶԳԱՑԻՆՔ

ԵՒ

ՎԱՍՄ. ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՇԱ ԱՍԼԱՆԵԱՆ

—o—

Գահիրէ, 31 յունվ. 1884

. . . Խմբագիր Տէր.

Պատիւ ունիմ աղաչել զՁեզ, որ ինձի ընէք հետեւեալ տողերն հրատարակել Ձեր պատուական լրագրոյ մէջ և ընդունիլ մեր շնորհակալու զգացմանց անկեղծ հաւատիքն։

Բաւական է թէ Եգիպտահայոց ազգային գործերն իրենց բացառիկ վիճակին պատճառաւ արժանի են մասնաւոր ուշադրութեան։ Վսեմ. Ստեփան փաշա Ասլանեանի լեզուր պատուիրակութեան պաշտօն տրուելէն ի վեր ութ ամիսներ ապահեցան և հարկ է որ հանրութիւնը գաղափար մը կազմէ նկատմամբ այն գործառնութեանց, զորս Նորին Վսեմութիւնը կատարեց այդ ժամանակամիջոցի մէջ։ Բայց պէտք է նախ դիտել տանք, թէ այս դերժուարին պաշտօնին կնճռալից պարտաւորութիւնները կատարելու համար, հարկաւոր էր որչափ ազգասիրութիւն՝ նոյնչափ գործունէութիւն, որչափ հաստատամտութիւն՝ նոյնչափ իմաստութիւն, որչափ օրէնդիտութիւն՝ նոյնչափ պերճախօսութիւն։ Եթէ այս հազուադիւտ ձիրքերն միացած չլինէին յանձին Նորին Վսեմութեան, թերևս կասէր, մանաւանդ որ Եգիպտական երկիրը այս միջոցին շատ անդութ գրաւեցաւ, զի սիրասուն որդեկին և ցիկնոջ դերեզմաններն իւր սիրայօյզոտեցին անողորմաբար . . .։

1883 դեկտ. 4/16ին յառաջնորդարան հրաւիրեալ բազմաթիւ ազգայնոց առջեւ ցայն վայր իւր ըրած գործառնութեանց վրայ մանրամասն տեղեկութիւն տալով Ն. Վսեմութիւնը յարեց որ թէև իւր նպատակն էր Մեսրոպեան խնդրոյ վերջնական լուծումն յետոյ սկսիլ գաւառական ժողովոց սահմանադրապէս վերակազմութիւնը, բայց պարտաւորեալ ըլլալով ընդհուպ թողուլ այս քաղաք, հարկ կ'զգար փութացնել այս գործը. հետեւաբար նոյն օրն կազմուեցաւ Ընտրողական ժողովն, որուն միաձայն հաւանութեամբ պաշտօն տրուեցաւ, որ ընտրել տայ ժողովրդային քուէարկութեամբ և ըստ ամենայն տրամադրութեան Ազգ. Սահմանադրութեան, 10 անձինք ի պաշտօն երեսփոխանութեան. Ն. Վսեմութիւնն յայտնեց, թէ ըստ օրինի անդամ են նոյն ժողովոյ Եկեղեցական Հայրերն եւս, և թէ Ալէքսանդրիոյ ազգայնոց հետ սկսած է թղթակցիլ, որպէս զի նոքա եւս Գաւառական ժողովոյ տան երկու անդամ։ Թէև Սահմանադրական հրահանգը կը տրամադրէ որ սոյն ժողովոյ անդամոց թիւն 21 էն նուազ չլինի, բայց տեղական պահանջում մ'է զեղչել այդ թիւն նկատելով որ Եգիպտահայոց թիւը յոյժ սահմանափակ է։

Ընտրողական ժողովն, որ Առաջ. փոխ-Տեղակալ Հօր նախագահութեան տակ դրուած էր, կատարեց իւր պաշտօն և արդիւնքը տեղեկագրեց առ Ն. Վսեմութիւն Ստեփան փաշա։

Երեսփոխանական ժողովն իր Ա. նիստն ըրաւ ի 15/27 յունվարի. իւր դիւանն, բաղ. ժողովոյ 5 և կրօնական ժողովոյ 2 անդամներն, և Առաջ. փոխ-Տեղակալ Հայրն Առաջնորդական Տեղակալ ընտրեց։

Նորընտիր բաղ. ժողովն ընտրեց Ուսումն. խորհրդոյ 5 և Թաղ. խորհրդոյ 5 անդամներն, յետագայելով առժամապէս Տնտես. խորհրդոյ կազմութիւնն, պայմանաւ որ ցայն վայր ինք անձամբ վարէ տնտեսական գործերն։

Բոլոր այս ընտրութեանց ատեն հոգ տարուեցաւ, որ ո՛և է ժողովական կրկին պաշտօն չունենայ, որպէս զի համարառու և համարատու միանգամայն չկրնայ լինել, որ մեծ անտեղութիւն մ'է սակաւաթիւ հասարակութեան մը համար։

Ըստ Սահմանադրութեան վերակազմեալ պաշտօնական ժողովք և խորհուրդք արժանաւոր և կարեւոր տարրերէ կը բաղկանան. նախկին պաշտօնական մարմինք իրենց պաշտօնը առժամանակեայ գոհացուցիչ կերպիւ կատարած ըլլալնուն համար վերընտրուեցան սակաւ անդամոց փոփոխութեամբ, մանաւանդ մեծի գոհութեան արժանի է, որ Վսեմ. Տիգրան փաշա (1), մեծանուն դիւանագէտն Նորին Բարձրութեան Խըտիվի կառավարութեան, շնորհ ըրաւ յարգել ժողովրդեան կամքն, որ զինքն երեսփոխան ընտրած էր։ Ընտարակոյս Ն. Վսեմութիւն այս առթիւ հրճուանօք լեցուց ամէն հայու սիրտ և մենք անկեղծ ենք թէ իւր բարձր հովանաւորութիւնը Գաւառական ժողովոյ վրայ բազմարդիւն պիտի լինի և ազգն պիտի օգտի մեծապէս։

Ինչպէս ի վերեւ ըսի, Վսեմ. փաշա Ստեփան փաշա Ասլանեան յառաջիկայ հինգշաբթի 2/14 փետր. իւր աղնուափայլ դստեր հետ պիտի մեկնի տեղէս դէպ ի մայրաքաղաք։

Մնամ յարգանօք

Ն. Մ. ԱՂԱԶԱՐՄ

ՏՐԱՊԻԶՈՆ

—

28 յունվ. 1884

. . . Խմբագիր.

Անցեալ 18 չորեքշաբթի օրը Տրապիզոնի տարեգրութեանց մէջ մի սև և տխուր յիշատակ թողուց։ Ժամը եօթն էր. քաղաքիս հայ եկեղեցեաց զանգակներուն տխուր հնչումը ժողովրդեան սիրտը թունդ հանեցին։ Գեր. Տ. Տ. Մատթէոս Ս. Արքեպիսկոպոս Նազարեանցի մահուան գոյժը կայծակի արագութեամբ քաղաքիս ամէն կողմը տարածուեցաւ։

Ն. Սրբազնութիւն՝ որ յՕրտու կը գտնուէր, հոն ի սկզբան պաղէ յառաջ եկած թեթև հիւանդութեան մը ենթարկուելով մի ամիս առաջ քաղաքս վերադարձաւ դարմանուելու համար. այլ բա՜ռ, անողոք հիւանդութիւնը օր քան զօր ծանրանալով՝ վերջապէս խզեց նորա կենաց վերջին թելը։

Ցոյն և Բողոքական եկեղեցեաց զանգակները միայն ձայնակցել ըսկըսան Հայոց զանգակներուն և բոլոր Հիւպատոսք, ի նշան սգոյ, կիսով չափ պարզեցին իրենց դրօշները շարունակ երեք օր։

Մատթէոս Սրբազան՝ որ տասն և երեք տարիներ իւր անձնադիր խնամքով զիւր Պօնտոսեան հօտը պահելէ և պաշտպանելէ վերջ՝ կ'երթար հանգչիլ յաւիտենականութեան դիրկը։ Ն. Սրբազնութիւն թէ ի Հայոց էր առաջնորդ՝ այլ և ամբողջ կը խնամէր ամէն ազգի կարօտեալք։ Հայր էր նա ժողովրդեան, մխիթարիչ էր վշտացեալց, նեցուկ էր կարօտելոց, և հետեւաբար նորա մահը ամէն կարգի ժողովրդեան սրտերուն անմխիթարելի ցաւ մը պատճառեց։

Ն. Սրբազնութեան պաշտօնավարութեան օրոցքն՝ քաղաքիս կեդրոնը գտնուած նախկին ընդարձակ դերեզմանատան գետնին վրայ կառուցուեցան փառաւոր Առաջնորդարան մ'իւր կալուածներով և մի աղջկանց վարժարան։ Մի և նոյն գետնին վրայ հանգուցեալը մեծ փափաք և ջանք ունէր նաև կառուցանել Ս. Ստեփաննոս անուն մի եկեղեցի, զոր պարագայից և ժամանակին դրամական անյաջող բերմանց պատճառաւ չկրցաւ ի գործ դնել։ Ուստի Ազգ. Գաւ. Վարչութիւնը, ի նշան երախտագիտութեան նորա աշխատանաց, որոշեց կառուցանելի եկեղեցւոյն բակին մէջ թաղել հանգուցեալին մարմինը, և առ այս պաշտօնական թոյլտուութիւն խնդրեցաւ տեղական կառավարութենէն։

Ցուղարկաւորութեան հանդէսին հակելու և կարգադրելու համար, բաղ. ժողովը մի մասնախումբ ընտրեց ուր անդամք բաղկացեալ։

Նորին Սրբազնութեան մահուան երկրորդ օրը 19 յունուար 1884 հինգշաբթի, հանգուցելոյն մարմինը յԱռաջնորդարանէ Ս. Օգսէնտ եկեղեցին տանելու հանդէսը եղաւ հետեւեալ կերպիւ։ Ամէն ազգէ անթիւ բազմութիւն մը խռնած էր. տեղւոյս հրամանատար Վսեմ. Հասան փաշա բաւական թուով սպայք և զօրք ունենալով իւր հետն ներկայ էր հանդէսին, նոյնպէս ոստիկանաց գնդապետ Հասան պէյ բազում ոստիկանօք, որոց կը միանային նաև Պելէտիյէի Զաւուշք՝ հակելու հանդէսին կարգապահութեան։

Ցուղարկաւորութեան ներկայ էին եւս Մէջթիւլքի պէյ Ֆէհմի էֆէնտի, Բաղաքապետ Մուսթաֆա էֆէնտի՝ հետն ունենալով ժողովոյն անդամներն, օտարազգի բոլոր Հիւպատոսք, Բողոքական քարոզիչք և քաղաքիս Հայ և Ցոյն հասարակութեան բոլոր երեւելիք։

Հանգուցելոյն դագաղը՝ բարձեալ Հայ և Ցոյն քահանայներէ, և առաջնորդեալ նոյն եկեղեցական դասերէն, որոց գլուխն էին յունաց Մետրապոլիտ Դեր. Գրիգորիոս սրբազանն և Արժ. Տ. Իգնատիոս վարդապետն, որ հանգուցեալ Սրբազանին օգնական և ոգակից ղեկուած էր։

Թափօրը մինչ Ս. Օգսէնտ եկեղեցին տարուեցաւ. հանգուցելոյն դագաղը շրջապատեալ էր Հայ և յոյն մոմակիր վեց երեւելիներէ, որոց առջեւէն կ'երթար Մուրատեան Մեծ. Փիլիպոս էֆէնտի, ի ձեռին ունենալով Ն. Սրբազնութեան շքանշանները, սեւ թաւիշէ բարձի վրայ դրուած։

Ճանապարհին գրեթէ բոլոր կըրպակները փակուած էին, յորոց ոմանք սեւ էին պատած և ոմանք վերտառութիւններ իսկ կը կրէին։

Եկեղեցւոյ մէջ՝ յետ կատարման կարգի՝ աղգու դամբանական մը խօսուելով, այդ աւուր հանդէսին վերջ տրուեցաւ։

Երրորդ օրն՝ ուրբաթ՝ մինչև առաւօտեան ժամը 4 1/2, օծումն և այլ արարողութիւնք կատարեցան, և յետ աւարտման Ս. Պատարագին՝ յունական կղերը ժամանելով՝ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարեց, որ Մետրապոլիտ սրբազանին յունարէն դամբարանական վերջացաւ։

Նախորդ օրէն աւելի խուռն բազմութիւն. հիւպատոսական, զինուորական և քաղաքապետական մարմնոց ներկայութեամբը հանգուցելոյն մարմինը, կարգաւոր թափօրով, փոխադրեցաւ ի պատրաստեալ գերեզման, ուր յառաջ քան զթաղումն՝ ազգայնոց և բողոքական քարոզչաց և մի քանի ողջամիտ կաթոլիկ երիտասարդներու կողմանէ այլեւայլ դամբանականներ խօսուեցան։

Թաղման հանդէսի միջոցին դաւառիս ընդհանուր կուսակալ Վսեմ. Սերրի փաշա կառավարական զանազան պաշտօնէից հետ ներկայ գտնուեցաւ։

Վսեմ. Սերրի փաշա չկրնալով զսպել իւր սրտագին ցաւն՝ հեկեկանօք հետեւեալ խօսքերը արտասանած է. «Նա ամենայն անձնական նկատումէ մէկդի թողլով, համարձակութեամբ և անկեղծութեամբ միշտ ժողովրդեան և երկրին շահն կը պաշտպանէր միայն. և երբեմն իսկ խորհրդատու կ'ըլլար ինձ, որով ստացած էր բոլոր ժողովրդեան սրտերուն անմխիթարելի ցաւ մը պատճառեց։

Յիրաւի այդ սիրոյ և համակրանաց ապացոյցը, Նորին Սրբազնութեան թաղման հանդէսին ժամանակ՝ յայտնի երեւցաւ ամէն կարգի ժողովրդեան կողմանէ։

Զմոռնանք ըսել որ հանդէսին երկրորդ օրը, կարգաւոր զօրքէ զատ զինուորական նուագածուցմամբն եւս ներկայ էր օրը նուագի շուրթս, այլ լուռ ու մունջ, սգոյ և վշտակրութեան ամենամեծ նշանը կուտային։

Իցէ թէ ժողովրդեան ամէն պաշտօնեայներ, մանաւանդ եկեղեցականք, նոյնչափ անձնադիր և զոհաբեր լինելով, Նազարեանց Տ. Տ. Մատթէոս Սրբազանի նման, իրենց վերջին վայրկեանին մէջ, ընդհանուր համակրութեան և յարգանաց արժանանային, որով և մենք կարող լինիմք միշտ կրկնել, «Օրհնեալ ըլլան

ԸՆԴ ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՎՍԵՄԱՓԱՇԱ ԼՈՐՏ ՏԸՖԹՐԻՆԻ

ԳԵՍՊԱՆ ՄԵԾԻՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՅ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԻՄԱԿԱՑԻՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱՑ

Ի ՆՊԱՍՏ

ՄԻԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՅՈՑ

(ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ, ԴՊՐՈՑ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԿԻԼԻԿԵԱՆ)

Հինգշաբթի, 9/21 Փետրուար, 1884, երեկոյեան ժամ 3 1/2 ին

Ի ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ, ԲԵՐԱ

Մուտ Մէկ Օտար ոսկի

ԱՆԴԱՄՔ ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՇԱՆՋՆԱԽՄԲԻ

Մեծ. Գեսթրը Մ. Հ., Ընդհանուր Տնօրէն Օսմ. Կայս. Պանքային, Նախագահ,
Վսեմ. Սէրվիչէն էֆէնտի, Դեր-Նախագահ,
Մեծ. Աղարեան Ժողէֆ, Գանձապետ,
» Թորոսեան Յովհաննէս էֆէնտի, Քարտուղար.

Տեարք

Մեծ. Ալթուն-Տիրրի Առաքել
» Բապուճճեան Կարապետ
Վսեմ. Եէնիտունեա Տիմիթրաքի էֆ.
Մեծ. Էսատեան Մկրտիչ
» Էմմէրեան Բեդրոս
» Թաշճեան Սարգիս էֆ.
» Թոփալեան Գէորգ
» Իւթիւճեան Կարապետ, Տնօրէն «Մասիս» լրագրոյ
» Լիմուան Լէօն, Տնօրէն «Քրէտի Լիոնէ» Պանքային
Վսեմ. Խումարեան Կարապետ էֆ.
Մեծ. Կիւլպէնկեան Սերովբէ
Վսեմ. Հալաճեան Բարսեղ էֆ.
Մեծ. Հարենց Նշան
» Մանուկեան Մկրտիչ
Վսեմ. Մագսուտեան Սեպուհ էֆ.
Մեծ. Յակոբեան Միքայէլ
» Յովակիմեան Գառնիկ

Տեարք

Մեծ. Շահպազ Մաքսուտ
» Ուիթէքրը Է. Տ., Տնօրէն «Էքսբրէս» լրագրոյ
Վսեմ. Ունճեան Աբրիկ էֆ.
Մեծ. Սիր Սանտիսըն Ա. Քաղաքական Թարգման Բրիտանական Դեսպանատան
» Սեթեան Միհրան
» Սմայթ Ֆ., Հաշուակալ-Բանկիչ Օսմ. Կայս. Պանքային
» Սվաճեան Կարապետ էֆ.
» Տէտէեան Սարգիս
» Տօմանժէ, Թղթակից Փարիզու «Թան» լրագրոյ
Վսեմ. Փորթուգալ Միքայէլ էֆ.
Մեծ. Քիրեաքօրուլօ, Տնօրէն «Ֆար տիւ Պոսֆոր» լրագրոյ
» Ֆոլց Անթուան

զան պաշտօնէից հետ ներկայ գտնուեցաւ։

Վսեմ. Սերրի փաշա չկրնալով զսպել իւր սրտագին ցաւն՝ հեկեկանօք հետեւեալ խօսքերը արտասանած է. «Նա ամենայն անձնական նկատումէ մէկդի թողլով, համարձակութեամբ և անկեղծութեամբ միշտ ժողովրդեան և երկրին շահն կը պաշտպանէր միայն. և երբեմն իսկ խորհրդատու կ'ըլլար ինձ, որով ստացած էր բոլոր ժողովրդեան սրտերուն անմխիթարելի ցաւ մը պատճառեց։»

Ցիրաւի այդ սիրոյ և համակրանաց ապացոյցը, Նորին Սրբազնութեան թաղման հանդէսին ժամանակ՝ յայտնի երեւցաւ ամէն կարգի ժողովրդեան կողմանէ։

Զմոռնանք ըսել որ հանդէսին երկրորդ օրը, կարգաւոր զօրքէ զատ զինուորական նուագածուցմամբն եւս ներկայ էր օրը նուագի շուրթս, այլ լուռ ու մունջ, սգոյ և վշտակրութեան ամենամեծ նշանը կուտային։

Իցէ թէ ժողովրդեան ամէն պաշտօնեայներ, մանաւանդ եկեղեցականք, նոյնչափ անձնադիր և զոհաբեր լինելով, Նազարեանց Տ. Տ. Մատթէոս Սրբազանի նման, իրենց վերջին վայրկեանին մէջ, ընդհանուր համակրութեան և յարգանաց արժանանային, որով և մենք կարող լինիմք միշտ կրկնել, «Օրհնեալ ըլ-

---

(1) Թայմզ Գահիրէի թղթակիցը քանի մը ամիս յառաջ կը հռչակէր Վսեմ. Տիգրան փաշա արժանի արտաքին գործոց նախարարութեան եւ միանգամայն նորա արժանաւոր դովեստ մը կուտար։ Անշուշտ այս տեսակ գիտողութիւններն պարծանօք կը կարդայ ամէն Հայ, մանաւանդ նկատմամբ այնպիսի հոյակապ անձի մը՝ որ արդէն զմայլեցուցած է քաղաքակիրթ աշխարհը։

(1) Պէտք է գիտնալ թէ ուրիշ հայադաւան կրօնաւորներ չկան ի քաղաքիս.

(2) Սոքա կը հոգան տեղւոյս մի միակ ազգ. վարժարանի բարոյական եւ նիւթական պիտոյքն։

լայ այսպիսեաց յիշատակը և Տէրը անոնց արժանաւոր յաջորդներ չնորհելով մխիթարէ հովուաղուրկ ժողովուրդը։»

Ի Դիմաց կարդադիր մասնախմբին Ե. Խ.

ՎՐԻՊԱԿ

«Ռումանիոյ Հայոց վիճակը» վերնագրով տեղեկագիրն պարունակող Մասեաց 3593 երրորդ թերթի շարունակութեան մէջ «Աղա Յարութիւն Օրմէեան» պիտի ըլլայ «Գրմէեան»։ «Ի թաղականութեան Փրկչին» պիտի ըլլայ «ի թուականութեան Փրկչին»։ «Ասկէ նաչ քաղաքը» պիտի ըլլայ, «Ասկէ կրնայ հետեւիլ թէ նաչ քաղաքը» եւն։

3596րդ թերթի մէջ՝ «ասոնց մէջ ընդ ամենն 72 տուն հայ կայ, որ 14 գլուղ ունի», պիտի ըլլայ, «72 տուն հայ կայ։ քաղաք կայ՝ որ 14 գլուղ ունի» եւն։

3597րդ թերթի մէջ «հոգւոյ, մըտաց եւ գեղեցիկ կատարելութեամբք» պիտի ըլլայ, «հոգւոյ, մտաց եւ սրտի գեղեցիկ կատարելութեամբք» եւ այլն։

3602րդ թերթի մէջ «չատ դժբաղդ պիտի համարեմ, պիտի ըլայ «չատ դժբաղդ պիտի համարէի» եւ այլն։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻԹԻՒՃԵԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

ԻԼԱՆ

Պալատ իսկէլէսինտէ քալաֆաթ մէյտանը իլէ պիր պապ մաղազա վէ պիր պապ պաքքալ տիւքքեանը։

Պէյօղլունտա Ղալաթա սերայի ինթիխալինտէ պիր պապ համար։

Միւսաֆիրխանէյի ասքէրի տէրունինտէ պաքքալըք։

Թօքդաբաւ Սէրայի տախիլինտէ քոլէ տիպի տէնիվէրլէ մաարուֆ սէպզէ պաղչէսի։

Քէզալիք մահալը մէզքիւրտէ Պամեաճըլար օճաղը տէնիվէրլէ մաարուֆ սէպզէ պաղչէսի։

Պապը վալաի Սէրասքէրի տախիլինտէ պիր պապ պաքքալ տիւքքեանը։

Իւսքիւտարտա Թահրնճըլար ախօրը ինթիխալինտէ պօսթան։

Տավուտ Բաշա քըշլասը ճիվարինտէ պաղ։

Սելիմիէ քըշլասը խարիճինտէ մաքրիվինէ խանէ ինթիխալինտէ պիր պապ պաքքալ տիւքքեանը։

Այվանսէրայի քաբուսը խարիճինտէ վագը միւհթերէք գարաղօլխանէ մահալի։

Աղալլէր քաբուսընտա քալաֆաթ մահալինտէ վագը միւհթերէք քարաղօլխանէ մահալի։

Իւսկիւտարտէ Քավաք իսկէլէսինտէ պիր գրթա թարլա։

Խօճա Բաշատէ ճամիի չէրիֆ գարշըսընտա միւհթերէք քարաղօլխանէ մահալի։

Զէնպէրլի թաշտա, թաշըն տիպինտէ միւհթերէք քարաղօլխանէ մահալի։

Քաբանը տագիգտէ իւչ պապ արբաճը տիւքքեանը։

Իբի պապ չուվալճը տիւքքեանը։

Պէյքօղ տէպաղխանէսի տէրունինտէ

Պիր պապ պաքալ տիւքքեանը
» տուխանճի »
» քահվէ
» համամ

Պէյքօղ գալէվրախանէսի տէրունինտէ պիր պապ պագալ տիւքքեանը։

Համիտիյէ թիւրպէսի քարշըսընտա միւհթերէք գարաղօլխանէ մահալի։

Ֆէս ֆապրիգասը քարշըսընտա պաղչէ։
» » » ճէհրի պարագասը։

Եէնի գաբու տախիլինտէ միւհթերէք գարաղօլխանէ մահալի։

Պալատէ մուհարրէր էմլաքտէն պաղըլարընը 300 սէնէսի մարթը իպթիտասընտան ինթիպարէն իճարէ վերիլէճէյի վէ թալիպ օլանլարրն 99 սէնէսի քեանունի էվէլ նիհայէթինէ գատար միւրաճաաթ ինթմէլերի էվէլճէ իլան օլունմուշ իտի։ հէնուզ միւղայէտէլերի խիթամ պուլմատըղընտան կէրէք անլէրին վէ կէրէք սայիրէնին ինթիճարինէ թալիպ օլանլէրին սէնէի մէրգումէ շուպաթի նիհայէթինէ գատար պէհէր բաղար երթէսի վէ շարչէնպէհ կիւնլէրի միւղայեէտսիզնտէ պուլունմադ վէ շուրութընա էթրաֆը իլէ մալիմաթ ալմադ իւղրէ Պապը Սէրասքէրի չուպէի մախսուսէսինէ կէլմէրի։

6 շուպաթ 1884 5

ՖՐԻԷՏ ԼԻՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ոբ կանոնաւորպէս կը բանին Լիվերբուլ եւ Արեւելեայ դէջ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալղանա	2,000	Լէբանոն	4,500
Անճէլս	3,000	Մարէնկօ	4,300
Աբէյ	1,300	Մարգարէն	2,500
Պասսանօ	3,500	Մէլս	2,000
Պօրտոֆինօ	2,200	Ներ	2,000
Պրաւս	2,000	Օրէլլս	3,000
Գէյրս	2,600	Օրլանդօ	3.000
Գալէբս	2,500	Օրտանդօ	4,500
Գամօ	2,100	Օրտս	2,000
Գարտ	2,000	Բարէֆէտ	1,200
Գամ	2,700	Բալէրմ	3,200
Տէրս	2,500	Բարէրէ	1,700
Տօմնս	1,800	Բիէրս	2,800
Տրաս	2,600	Բէալրս	4,400
Էրտրս	2,600	Բէնալս	3,200
Ֆաստան	800	Լուլս	3,000
Ֆէրս	1,700	Ռամնս	5,500
Ֆլամինկս	1,600	Ռօմս	3,500
Կալէնս	3,500	Սալէրնս	4 000
Կէրտան	2,200	Սաֆֆս	2,000
Կոլս	1,800	Սէլէմ	2,000
Կրօնս	2,200	Սրինտս	4,300
Հանկ		Թասս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ռէլլէ	3,000
Հէրալ	3,000	Թիլէր	1,300
Հէմպէրտ	1,200	Թալէս	2,800
Ճէնս	2,300	Քանտս	3,600
Քիլս	2,000	Եէրս	3,600
Քօնս	2,200	Զեպտա	1,000
Լէս	2,000	Զերս	140

Պասսանօ չոգենաւն յունվար 29ին Անգլիայէն մեկնեցաւ, եւ փետր. 14ին ասա կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամէն դէպրոնիան կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ՖՐԵՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միւլէթ խան
Ղալաթիա։

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ոբ՝ ամիսը տասնի մ'անգամ կը բանին Լիվերբուլ և Մէլբուրնի դէջ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալա	3,000
Արլա	3,000	Մորտէս	2,500
Ալբէր	3,000	Նանր	2,500
Պարնիա	4,600	Բավնիա	5,000
Պարնվիա	3,800	Բարնիա	3,200
Պալարտ	2,500	Բալբա	3,000
Պէնինգ Քասլ	1,200	Սերվիա	7,800
Սեգալանիա	5,000	Սէրտա	4,600
Քարալանիա	4,700	Սարտոնա	3,000
Շերպուրգ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեվէրբա	2,500	Սիրան	3,000
Կալէնա	4,000	Թարիգա	3,000
Քէրար	2,500	Թրինիդատ	2,500
Մարանդ	3,000		

Շերպուրգ չոգենաւը, նաւապետ Թրը-նը, Լիվերբուլէն հասաւ ընդհանուր վաճառքով եւ ի մտոյ դարձեալ Լիվերբուլ պիտի երթայ։

Սատրագրելու արտօնութիւն ունի ճանրարդ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսդընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր սակագներով։

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ, Գործակատար.
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան,
Ղալաթիա։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվերբուլ եւ Մէլբուրնի դէջ բանող ընթեցաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բանոքաս	4,200	Ուլբա	3,000
Ֆարս	4,000	Նէբբիս	3,000
Օսմանլի	4,000	Բէրա	3,000
Սէսսոդրիս	3,250	Գրանդիէ	1,700
Թեպէ	3,250	Լորիս	800
Մակոլա	3,250	Օլինդա	800
Նէրա	3,250	Սեվիլ	750
Մարէմնիս	3,250		

Բերա չոգենաւն, նաւապետ Ֆորէսթը ընդհանուր վաճառքով Լիվերբուլէն մայրաքաղաքս հասաւ։

Վերոյիշեալ չոգենաւք չգեղապէս յարդարուած են ճանրորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒԼ եւ ԸՆԿ.
Գործակատար

Մէյտանլըգ սոգագ, Պոլիս

Ցնօրէնութիւն, Լիվերբուլ,
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիդ, Լիվերբուլ
Գործակալներնիս

Աղեքսանդրիա	Ռ. Ճ. Մոս եւ Ընկ.
Պէյրութ	Ց. Բաթթարաքի
Կ. Պոլիս	Ց. Վ. Ուիթթալ եւ Ընկ.
Դարդանէլ	Ֆրանք Քալվերթ
Ճիպրալթար	Սմիթ, Իմոս եւ Ընկ.
Մալթա	Սմիթ եւ Ընկ.
Իսքէնտերուն	Լէվի, Ֆրանքեւ Ընկ.
Զմիւռնիա	Պ. Ք. Ուիթալ եւ Ընկ.
Շիրա	Ն. Ք. Բէզրոբուլոյ

ՈՒԷՍԴՔՕՂ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ոբ՝ կը բանին ի դէջ Լոնտոնի և Արեւելեան Նաւահանգստոց, Սեւ Ծովու և Դանուբի

Շոգենաւք Լոնտոնէն կանոնաւորապէս կը մեկնին Կ. Պոլիս, Օտեսա եւ Դանուբ երթալու համար, եւ օրինաւոր սակագներով վաճառք կը փոխադրեն Եւրոպայէն Արեւելից եւ Սեւ Ծովու բոլոր նաւահանգիստները։

Ամէն չոգենաւն, նաւապետ Ուէսդքոդ, Անվէրս եւ Լոնտոնէն մեկնելով Մալթա, եւ Շիրա հանդիպելով փետրվարի մէջ մայրաքաղաքս պիտի հասնի Օտէսա երթալու համար։

Լոնտոնի մէջ բեռ կառնուն.

Ճոն Տէյ-ը չոգենաւ, Կ. Պոլիս եւ Օտէսա երթալու համար։

Օրէ՝ չոգենաւը, նաւապետ Բէկտրն, փետրվարի մէջ,

Պերէլ չոգենաւը, նաւապետ Ուինչիթ, փետրվար 23 ին,

Էճիբէ չոգենաւը, նաւապետ Ռիվի՝ փետրվարի վերջը Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուին։

Բն չոգենաւը, նաւապետ Ճոնէս, Սեւ Ծովէն մայրաքաղաքս պիտի դայ Լոնտոն եւ Անվէրս երթալու համար։

Աւելի մանրամասնութիւններ եւ գնոց վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել առ

ՄՈՐԴԸՆ ԵՒ ԸՆԿ
Գործակալք
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

Կամ առ ՈՒԷՍԴՔՕՂ ԵՒ ԼՈՐԱՆՍ
9, Ֆէնչըրչ Սթր. Լոնտոն

ԹԷԱԽՈՍԻ ՇԱՀԱԿՑԱԿԱՆ ԲԷԺԻ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Թուրքիոյ ծխախոտի բէժիի վարչական խորհուրդը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ բէժիի ընկերութիւնը 1884 ապրիլ 2|14 ին գործի պիտի ձեռնարկէ։

Կ. Պոլիս 11/23 յունվ. 1884

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Թ. ՊԱԼԵԱՆ ԵՒ Ն. ՍԱՖՐԱՃԵԱՆ

Պատիւ ունին ծանուցանել արգոյ հասարակութեան որ Ֆէրի-գիւղի Պալեան գործարանէն եկած Պաքսիմատներու (պիսքէթ) ընդհանուր մթերանոց մը հաստատած են Կ. Պոլիս Եէնի-ճամի, Օսմ. Թղթատարութեան դէմ, թիւ 1 խանութը, ուր կը վաճառուին խիստ ընտիր տեսակէն և աժան գնով, մեծ ու փոքր քանակութեամբ։

Նաեւ ամէն տեսակ եւրոպական պաքսիմատ, ըմպելիք և չաքարեղէնք և փոքր տղայոց համար ամէն տեսակ անդարար ուտելիք կը գտնուին յիշեալ մթերանոցին մէջ։ 1

Ա. Զ Դ

Բարոյականի մասին վկայեալ եւ գաղղիերէն թուրքերէն դասերու օգնելու կարող կառավարիչ մը կայ պատրաստ, ուզողը պէտք է դիմէ Մասիսի գրատենակը։

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվերբուլ, Մէլբուրնի և Օտէսայի դէջ՝ կանոնաւորպէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Գրէս
Աբրատ	2,500	Ռոճերս
Աբրոպոլ	2,500	Քրուիքշանք
Լոսանիա	2,500	Ուիլքս
Մասկոտնիա	3,500	Մարշ
Բասիլիա	2,800	Ֆոթերֆիլ

Մասկոտնիա չոգենաւը փետր. 29ին Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուի։

Այս չոգենաւք կին գամբոդներ ալ ունին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար։

Ամէն գիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայէ Լիմասոլ դէջ՝ կանոնաւորապէս բանող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն ասի եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի։

Ուղղակի և ուղիղ ապահովութիւն

Տրապզոն, Պաթում եւ Բոսֆ պիտի երթայ Մէօղ չոգենաւն, որ փետր. 13ին Մարսիլիայէն եւ փետրվ. 20ին Պոլիսէն պիտի մեկնի։

Լ'Աբոնէ չոգենաւն ի մտոյ Մարսիլիա պիտի երթայ։

Նաւուղէնքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԼՈՐԱՆՔՐՕՎ
Մոմհանէ փողոց, թիւ 141

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insuranee company

ՆՈՐԹՀՊՐԻԹԻՇ ԵՒՆՏ ՄԷՐՔԷՆԹԱՅԼ

Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Անէր Լիմ.

Արտօնեալ դրամագլուխ	3,000,000
Բաժանորդագրեալ »	2,000,000
Վճարեալ դրմգլուխ	800,000
Պահեստի դրամ հըրդեհի պատահակաութեանց դէմ	1,274,661
Կեանքի պատահակաութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,855,529
	5,830,190
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	1,157,124
Կեանց ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյն	484,798
	1,641,922

NORTHERN
Assurance company

ՆՈՐԹ ՀԸՐՆ

Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութիւն ընկերութիւն Անէր Սիր.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ դրմգլուխ	300,000
Պահեստի դրամ հըրդեհի պատահակաութեանց դէմ	778,889
Կեանքի պատահակաութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,670,519
	2,749,408
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	460,126
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	245,161
	705,287

Սորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն թէ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի գէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ Ընկերութիւնն ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն եւ գաւառները։

Գործակատարն յիշեալ ընկերութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt 500,000
ՄԱՐԻԹԱՅՄ
Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Սորագրեալք, չոգենաւերը, առագաստանաւերն և անոնց մէջի վաճառքնեն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած են ընկերութեան կողմէ։

Դիմերուն եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա Քօ՝ Հիսրոն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 7 փետր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, ղրշ.	110,15	առ
		Անգլ. լիր.
Ֆարիզ 3 » ֆր.	22,80	առ
		Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմ. ֆոնտ. գոցուեցաւ	9,22
բացուեցաւ	9,25
կէս օրին	9.26
Եգիպտ. միաց. բաց. ոսկի	74,35
	Անգլ. լիր
Սօսիէթէ ժէնէրալ (գ. կ.)	4,
» Օթոման »	3,25
Կ. Պոլսոյ Պանքան »	6,20
Քրէտի ժէնէրալ 6% »	Օսմ. լիր 7,
Փոխ. 1863 (Մուրատ) 6%	Ֆր. 60,
» 1865 » 6%	56,
» 1869 (Բինար) 6%	49,50
» 1872 (Ֆոն տիւ Թրէզոր)	17,
» 1873 (Բինար) 6%	43,50
Ռումէլիի երկաթուղի	42,50
Լաւրիոնա	110
Թրամուայ Օսմ. լիր	295
Թղթադրամ »	1350
Էվալէսիզ	12,
Բէրօր	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն) Ղրշ.

Անգղիական ոսկի	110 19
Գաղղիական »	87 30
Բօլ	90 8
Գրիսմից	51 20
Գաւազան թուղթ (գաբիք)	230
» արծաթ (նոր)	89 10
Մէֆիտիէի տարբերութիւն	107 39
Վեցնոց	103
Լինգնոց	102 30
Ֆէթալիք	100 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 18 փետր.

Անգղ. ֆոնտ.	101 9/16
Օսմ. »	8 5/8
Փոխ. 1865	11
» 1869	9 7/8
» 1871	67 1/4
» 1872	16 1/2
» 1873	8 5/8
» 1877	78
Պանք Օթոման	15 7/8
Ռուս. փոխ. 73ի	86 1/4
Եգիպտ. միացեալ	67 1/4
» արտօնաւոր	93 11/16
Տայրա Սանիէ	66 7/8
Փոխ. Ռուչիլա	33
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	,

Փարիզ 18 փետր.

Գաղղ. ֆոնտ. 3 0/0	76,17 1/2
» » 4 1/2 0/0	105.65
Օսմ. ֆոնտ.	3,77 1/2
Փոխ. 1865	Ֆր. 53
» 1869	49
» 1873	44,
Օսմ. Երկաթուղի	42,
Պանք Օթոման (գ. կ.)	651,25
Քրէտի Լիոնէ (գ. կ.)	543,75
Ռուս. փոխ. 5 առ 0/0 (1877)	93
» » Արեւելեան	
Իտալ. ֆոնտ.	92 32 1/2
Եգիպտ. միացեալ	339,37 1/2
Փոխնակագիր Լոնտրայի վրայ	25,25

Վիէննա 18 փետր.

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	121,60
Ռումէլիի երկաթուղի	20,

ԿԷՍ ՕՐ 6,16